

Załącznik nr 1 do uchwały nr XLIX/389/2018
Rady Miejskiej w Przasnyszu
z dnia 24 maja 2018 r.

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W MIEŚCIE PRZASNYSZ
NA LATA 2018 – 2020**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
I. REGULACJE PRAWNE	5
II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W PRZASNYSZU – WYBRANE ELEMENTY ...	7
III. ADRESACI PROGRAMU	16
IV. CELE PROGRAMU	17
V. REALIZATORZY PROGRAMU.....	22
VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	22
VII. MONITORING I EWALUACJA	23
VIII. ZAKOŃCZENIE	23

WSTĘP

Rodzina jest podstawową komórką społeczną i naturalnym środowiskiem wychowawczym dziecka, która oddziałuje na jego osobowość, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowując jego aktywność i wpływ na całe życie. Rodzina jako pierwsza instytucja w życiu dziecka świadomie i nieświadomie kształtuje osobowość dziecka i przygotowuje do pełnienia ról społecznych. To właśnie ona jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczaniu dziecka oraz źródłem zaspakajania jego potrzeb w sferze psychicznej i materialno – bytowej. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia bezpieczeństwo emocjonalne swoim członkom i przystosowuje dzieci do życia w społeczeństwie.

Prawidłowe funkcjonowanie rodziny ma zasadnicze znaczenie dla trwałości i rozwoju każdego społeczeństwa. W rodzinie zachodzą podstawowe procesy warunkujące jego ciągłość, stabilizujące tożsamość dorosłych, oraz socjalizujące dzieci. Funkcjonowanie współczesnej rodziny wiąże się z różnymi problemami i zagrożeniami, które dotyczą wielu obszarów i mają złożony charakter. Pojawia się coraz więcej rodzin wybierających życie w konkubinacie, rodzin niepełnych, a także rodzin zrekonstruowanych. Przeglądając literaturę tematu można stwierdzić, że rodzinę cechują takie elementy jak: uregulowane formalnie więzi rodzinne, wspólne zamieszkiwanie, wspólna własność, wspólna kultura duchowa. Z uwagi jednak na zmiany struktury rodziny, o których pisano powyżej, do celów niniejszego Programu przyjęto definicję rodziny wynikającą z ustawy o pomocy społecznej. Definicja ta została przytoczona i wyjaśniona w rozdziale dotyczącym adresatów Programu.

Współczesna rodzina boryka się z wieloma problemami, zagrożona jest licznymi czynnikami patologicznymi, które powodują, że niektóre rodziny stają się rodzinami dysfunkcyjnymi wymagającymi wsparcia. Problemy zagrażające rodzinom to m.in. ubóstwo, bezrobocie, niewydolność opiekuńczo- wychowawcza, alkoholizm, narkomania, przestępczość. Każdy z tych problemów wymaga interdyscyplinarnych rozwiązań. Aby rodzina miała możliwość rozwiązania problemów społecznych z którymi się zetknie, konieczne jest odpowiednie wsparcie w odbudowywaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych przez jej członków.

Wsparcie rodziny powinno być odpowiednio wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształcenia wartości i norm związanych z ich wychowaniem. Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

Z uwagi na doniosłą rolę rodziny w wychowaniu przyszłego pokolenia oraz zagrożenie wieloma problemami i patologiami, to właśnie rodzina powinna być szczególnie wspomagana w wypełnianiu swoich funkcji poprzez budowanie programów profilaktycznych, informacyjnych, pomocowych i terapeutycznych. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości.

Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować będą się nie tylko na dziecku ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu umożliwienia mu powrotu do tej rodziny. Pomoc powinna koncentrować się na wspomaganie osób i rodzin wymagających wsparcia w osiągnięciu możliwie pełnej aktywności społecznej, a także wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

I. REGULACJE PRAWNE

Zadania przyjęte do realizacji, w ramach niniejszego Programu są spójne z kierunkami działań w aktach prawnych.

Pierwszym i podstawowym aktem prawnym w Polsce jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, której art. 16 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajduje się pod szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej¹.

Szczególną uwagę dotyczącą unormowań prawnych członków rodziny poświęcono w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym, gdzie określono tematykę zawierania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli. Regulacje prawne dotyczące rodziny występują także w innych kodeksach: karnym, cywilnym, pracy.

Definicja rodziny regulowana jest również przez prawo międzynarodowe. Zgodnie z art. 16 Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka „rodzina jest naturalną i podstawową komórką społeczeństwa i ma prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa”. Innymi dokumentami mówiącymi o rodzinie są Europejska Karta Społeczna oraz Karta Praw Rodziny uchwalona przez Stolicę Apostolską.

Opracowanie Programu Wspierania Rodziny w Mieście Przasnysz na lata 2018 – 2021 oraz jego wdrożenie podlega właściwym przepisom prawnym, do których należą:

- ustawa z dnia 8.03.1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017r. poz.1875 z późn zm.)
- ustawa z dnia 9.06.2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017r. poz.697 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 12.03.2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017r. poz. 1769 z późn.zm.)
- ustawa z dnia 24.04.2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2018 r. poz. 450 z późn.zm.)
- ustawa z dnia 20.04.2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017r.poz. 1065 z późn. zm.)

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2.04.1997r. (Dz. U. z 1997r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

- ustawa z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015 poz. 1390)
- ustawa z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017r. poz. 783 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 26.10.1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016r. poz. 487 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 7.09.1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2017r. poz. 2198 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 15.04.2011r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 160 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 4.02.2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2018 r., poz. 603 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 28.11.2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2017r. poz. 1952 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 13.06.2003r. o zatrudnieniu socjalnym (. Dz. U. z 2016r. poz. 1828 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 19.08.1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2017r. poz. 882 z późn. zm.)

Program powstał w oparciu o obowiązujące regulacje prawne – art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który mówi:

Do zadań własnych gminy należy:

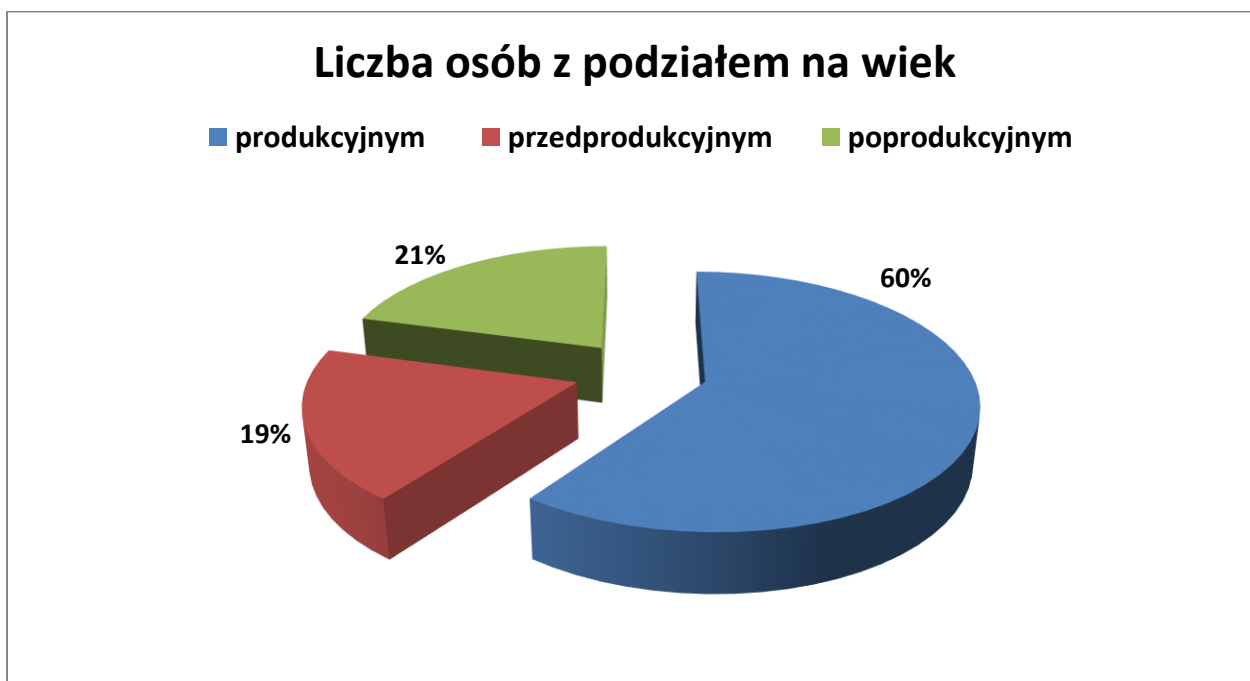
- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;

Na szczeblu krajowym podstawowym dokumentem jest Strategia Polityki Społecznej na lata 2014 – 2020, która została przyjęta przez Radę Ministrów 3 listopada 2014r. Strategia została opracowana w oparciu o założenie, że odpowiednio zaprojektowana i wdrożona polityka społeczna stanowi inwestycję, która przynosi korzyści wszystkim obywatelom i całemu społeczeństwu.

Podmiotem realizującym program jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu. Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 wyznacza priorytety i cele do realizacji oraz wskazuje na przebieg procesu monitorowania.

II. DIAGNOZA SYTUACJI RODZIN W PRZASNYSZU – wybrane elementy

Miasto Przasnysz na dzień 31 grudnia 2017 roku liczyło 17 218 mieszkańców, w tym: 8 960 kobiet i 8 258 mężczyzn. Liczba osób w wieku produkcyjnym to 10 360 osób (w tym 5 459 mężczyzn i 4 901 kobiet), co stanowi 60,2% ogółu mieszkańców, natomiast w wieku przedprodukcyjnym to 3 270 osoby (w tym 1 660 mężczyzn i 1 610 kobiet) co stanowi 19 % ogółu oraz w wieku poprodukcyjnym - 3 588 osoby (w tym 1 139 mężczyzn i 2 449 kobiet) co stanowi 20,8%.

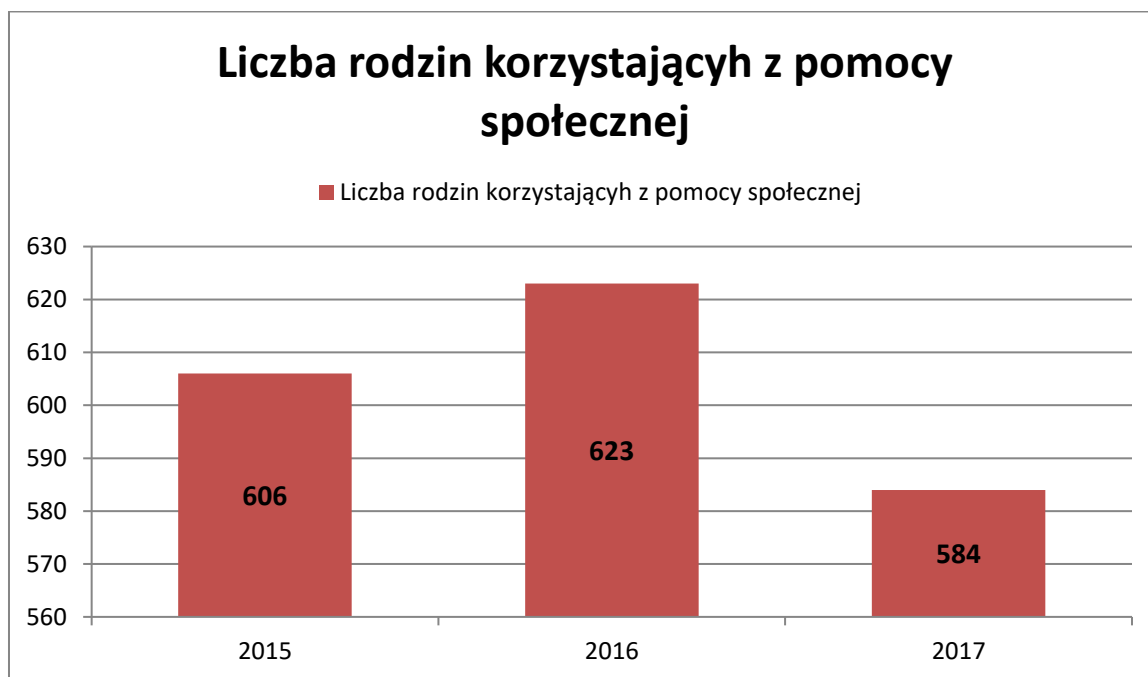
Źródło: dane Urząd Miasta Przasnysz - ewidencja ludności

Diagnoza lokalna dotycząca funkcjonowania rodzin w zakresie pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych została dokonana w oparciu o dane z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Punktem wyjścia do określenia zadań Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przasnyszu. Sytuację przasnyskich rodzin objętych pomocą społeczną obrazują dane zawarte w poniższych tabelach

Tabela 1. Typy rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przasnyszu w latach 2015-2017

Typ rodziny		Lata		
		2015	2016	2017
Rodziny ogółem		606	623	584
Liczba osób w rodzinach	1	213	225	242
	2	84	91	78
	3	98	102	86
	4	112	116	94
	5	71	52	48
	6 i więcej	28	37	36
w tym rodziny z dziećmi ogółem:		354	353	308
Liczba dzieci w rodzinach	1	110	108	97
	2	124	133	113
	3	82	69	54
	4	24	28	29
	5	10	11	13
	6 i więcej	4	4	2
Rodziny niepełne ogółem		135	127	121
Liczba dzieci w rodzinach	1	48	43	47
	2	41	43	37
	3	31	30	19
	4 i więcej	15	11	18
Rodziny emerytów i rencistów ogółem		18	18	24
Liczba osób w rodzinach	1	8	6	10
	2	4	8	4
	3	4	4	6
	4 i więcej	2	0	4

Dane: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu

Dane: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu

Powyższe dane wskazują, że w roku 2015 pomocą objęto ogółem 606 rodzin, natomiast w roku 2017 odnotowano 584 rodzin, zatem liczba rodzin korzystających z pomocy uległa zmniejszeniu. Jednak należy zwrócić uwagę, na rosnącą liczbę osób korzystających z pomocy społecznej znajdujących się w wieku poprodukcyjnym.

Z powyższych danych wynika, że największą grupę rodzin stanowią rodziny z dwójką dzieci (113 rodzin), kolejną najliczniejszą grupę stanowią rodziny z jednym dzieckiem (97 rodzin). Natomiast najmniejszą grupę stanowią rodziny z piątką dzieci i więcej i jest ich kilkanaście (łącznie 15 rodzin). Należy zauważyć, że w latach 2015- 2017 we wszystkich prawie przedziałach dotyczących liczby dzieci w rodzinie obserwowana jest tendencja spadkowa. Wyjątek stanowią rodziny niepełne z czworgiem i więcej dzieci gdzie można zaobserwować wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej (18 rodzin). Natomiast zmniejszyła się liczba rodzin niepełnych z jednym, dwójkiem i trojkiem dzieci .

Tabela 2. Liczba rodzin objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przasnyszu w latach 2015 – 2017 z podziałem na dysfunkcje

Przyczyna trudnej sytuacji życiowej	Lata		
	2015	2016	2017
Ubóstwo	497	512	471
Bezrobocie	386	363	303
Niepełnosprawność	127	99	125
Długotrwała lub ciężka choroba	265	369	245
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	157	143	99
Alkoholizm	29	36	39
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym:	34	39	27
wielodzietność	26	28	21
Bezdomność	28	20	24
Przemoc w rodzinie	32	41	41

Dane: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu

Jak wskazują powyższe dane głównym powodem korzystania z pomocy społecznej w latach 2015-2017 było ubóstwo i bezrobocie. W 2016 roku liczna rodzin objęta wsparciem z powodu ubóstwa wyniosła 512, a bezrobocia 363. W tym samym roku tj. 2016 można również zauważyć wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Wzrost liczby rodzin korzystających z systemu pomocy społecznej w 2016 roku spowodowany był podwyższeniem kryterium dochodowego, które nastąpiło w końcówce roku 2015. Podwyższenie progów dochodowych spowodowało, że większa liczba rodzin mogła ubiegać się o pomoc społeczną. W 2017 roku obserwujemy spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Wprowadzenie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w kwietniu 2016 roku miało najprawdopodobniej znaczący wpływ na zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy w 2017 roku. Rodziny zostały objęte wsparciem w formie Programu Rodzina 500+, co w znacznym stopniu poprawiło ich sytuację finansową.

Kolejną przyczyną korzystania z pomocy jest niepełnosprawność oraz długotrwała choroba. W 2017 roku z powodu tych dysfunkcji pomoc otrzymało 370 rodzin (125 niepełnosprawność i 245 długotrwała choroba). Następną przyczyną

przyznania pomocy stanowią rodziny w których występuję bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. W roku 2015 pomocą z tego powodu było objętych 157 rodzin, natomiast w roku 2017 – 99 rodzin, wskazuję to na spadek o prawie 37 %.

Należy zwrócić uwagę na liczbę rodzin ze zdiagnozowaną przemocą domową. Liczba tych rodzin na przestrzeni ostatnich trzech lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Dobrze funkcjonujący system przeciwdziałania przemocy w rodzinie powoduję, że członkowie Przasnyskiego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie nieustannie dokładają starań zmierzających do dotarcia do jak największej liczby rodzin nie tylko dotkniętych przemocą ale również zagrożonych zjawiskiem przemocy. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu w 2017 roku realizował projekt w ramach Programu Ośłonowego – Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W ramach powyższego projektu odbyły się zajęcia edukacyjne dla osób zagrożonych przemocą i doświadczających przemocy. Zostały również opracowane i wydrukowane ulotki informacyjne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie oraz przasnyskiego systemu przeciwdziałania przemocy.

Problemami jakie najczęściej dotyczą współczesną rodzinę to m.in. bezrobocie, alkoholizm, długotrwała choroba i bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz przemoc domową. Dotychczasowe doświadczenie wskazują na potrzebę wsparcia rodzin naturalnych na początkowym etapie występowania którejkolwiek dysfunkcji. Pozwala to zapobiec głębokiemu kryzysowi w rodzinie, który może skończyć się odebraniem dzieci z rodzin biologicznych. Przy zapewnieniu wsparcia pracowników socjalnych, asystenta rodziny i pomocy innych instytucji w znacznym stopniu rosną szanse na pozostawienie dziecka w rodzinie biologicznej.

W sytuacji, gdy rodzice znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie sami wypełniać należycie funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci o potrzebie umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej decyduje Sąd Rodzinny. Sąd może zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy określonych w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno - opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom

dziecka, o których mowa w przepisach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, chyba że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny.

Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci z miasta Przasnysz, przebywającą w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2015 – 2017

Lp.	Formy pieczy zastępczej	Lata/ liczba dzieci		
		2015	2016	2017
1.	Rodziny zastępcze spokrewnione	9	9	10
2.	Rodziny zastępcze niezawodowe	9	11	10
3.	Rodziny zastępcze zawodowe	12	3	0
Razem		30	23	20
1.	Liczba rodzin biologicznych z których dzieci przebywają w rodzinnej pieczy zastępczej	18	18	19
2.	Dzieci umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej	7	5	2
3.	Liczba rodzin biologicznych z których dzieci przebywają w instytucjonalnej pieczy zastępczej	4	3	2

Dane: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Przasnyszu

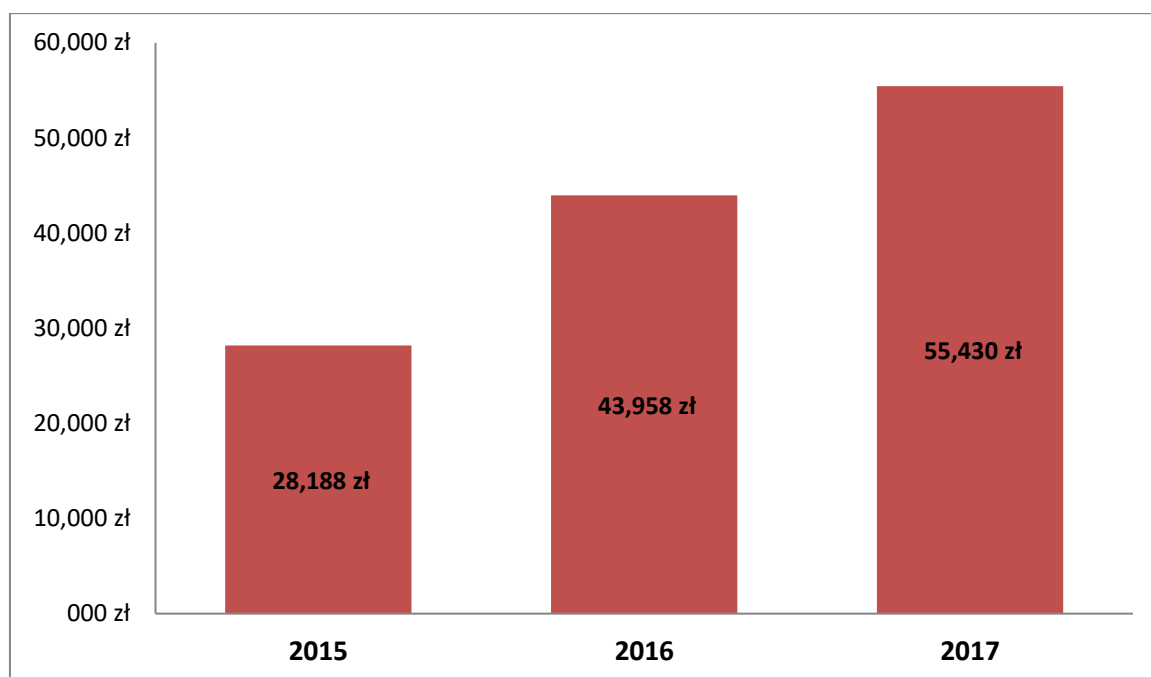
Porównując lata 2015-2017 zauważalna jest tendencja spadkowa dotycząca liczby dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej. Dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w 2015 roku było 30, natomiast w 2017 roku już tylko 20. Stałą liczbę stanowią rodziny biologiczne, z których dzieci przebywają w rodzinnej pieczy zastępczej. W latach 2015 i 2016 było to 18 rodzin, natomiast w 2017 – 19. Tendencja spadkowa obserwowana jest również w przypadku dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, w 2015 roku – 7, natomiast w 2017 roku – 2.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wykonuje postanowienia Sądu, zapewniając opiekę, a gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka ponosi odpowiednio wydatki związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej:

1. 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

2. 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej.
3. 50 % wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu w latach 2015-2017 poniósł następujące wydatki związane z zapewnieniem opieki w pieczy zastępczej:

Dane: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni lat 2015 -2017 nastąpił drastyczny wzrost kosztów ponoszonych przez miasto w związku z umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka. Wzrost ten wynika nie tylko ze wzrostu wysokości wynagradzania rodzin zastępczych zawodowych ale również z okresu przebywania dzieci w pieczy zastępczej i procentowym udziałem miasta w tych kosztach. Porównując rok 2015, gdzie koszty poniesione przez gminę wyniosły 28 188,47 zł do roku 2017, gdzie koszty te kształtowały się na poziomie 55 430,22 zł wynika, że nastąpił wzrost o 49,14 % w stosunku do 2015 roku.

W dniu 9 czerwca 2011 roku Sejm wprowadził ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta ma przede wszystkim na celu pomoc

rodzinom, które mają kłopoty wychowawcze z dziećmi oraz zmianę systemu opieki nad dziećmi pozbawionymi opieki rodziców. Powyższa ustawa wprowadza funkcję tzw. asystenta rodziny, który ma pomagać rodzinom nie tylko w rozwiązywaniu problemów wychowawczych, ale również wspierać w prowadzeniu codziennych spraw. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i pobudza aktywność do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązaniu konkretnych problemów podopiecznego, wzbudzeniu w nim wiary w swoje możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez niego za niemożliwe.

Do obowiązków asystenta w szczególności należy udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielenie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych. Do zadań asystenta należy również wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej. W sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin zadaniem asystenta jest podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych. Intensywna praca asystenta rodziny jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z rodziną w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępcza oraz sądem. Powinien on aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

Asystent zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną, w tym dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny oraz monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu z nią pracy. Pomoc świadczona przez asystenta rodziny jest zawsze prowadzona za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem. Jedynym wyjątkiem od tej zasady jest sytuacja, gdy na mocy postanowienia sądu rodzinnego rodzinie zostaje przydzielony asystent rodziny jako bezwzględnie konieczna metoda wsparcia jej funkcjonowania.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Przasnyszu od 15 września 2012 roku zatrudniony jest jeden asystent rodziny. Wsparciem asystenta rodziny są objęte

rodziny w których zdiagnozowano bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Z chwilą gdy, ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i po analizie sytuacji może wnioskować o przydzielenie asystenta rodziny. Współpraca pomiędzy rodziną a asystentem rodziny opiera się na wspólnym opracowaniu i realizacji planu pracy.

Zakres działań asystenta rodziny obejmuje następujące obszary:

- bezpośrednia praca z rodziną,
- bezpośrednia praca z dzieckiem,
- działania pośrednie realizowane na rzecz dziecka i rodziny,
- organizacja własnego warsztatu pracy

Tabela 3. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Przasnyszu w latach 2015 – 2017

	2015	2016	2017
Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	13	11	14
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	43	37	50

Dane: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu

Dokonując analizy powyższej tabeli należy stwierdzić, że liczba rodzin wymagających wsparcia asystenta rodziny nie spada, a wręcz przeciwnie zapotrzebowanie na taką formę wsparcia wzrasta. W 2015 roku wsparciem asystenta rodziny było objętych 13 rodzin (w tym 43 dzieci) spadek liczby rodzin objętych tą formą wsparcia obserwujemy w 2016 roku do 11 rodzin (w tym 37dzieci). Natomiast w 2017 roku nastąpił znaczny wzrost liczby rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny do 14 rodzin (w tym 50 dzieci).

Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora sądowego w zakresie wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich Sądu Rejonowego w Przasnyszu w latach 2015-2017 przedstawiała się w następujący sposób:

	2015	2016	2017
Liczba nadzorów	13	13	15
w tym:			
- zawieszonych	1	1	0
- zakończonych	8	0	1

Dane: Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sadzie Rejonowym w Przasnyszu

Z powyższych danych wynika, że w 2017 roku nastąpił wzrost liczby rodzin objętych nadzorem kuratora sądowego do 15 rodzin. W latach 2015- 2016 liczba tych rodzin utrzymywała się na poziomie 13. Nie obserwuje się zatem drastycznego wzrostu liczby rodzin z nadzorem kuratora w zakresie wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich.

III. ADRESACI PROGRAMU

Program skierowany jest do rodzin z miasta Przasnysza, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zagrożonych ubóstwem oraz innymi zjawiskami dysfunkcyjnymi.

Aby jednak precyzyjnie określić adresata należy dokładnie określić pojęcie rodziny. Dla celów programu przyjęto definicję rodziny wskazaną w art. 16 pkt 11 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej określającą rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Podkreślić należy, że takie rozumienie rodziny nie zakłada konieczności występowania instytucjonalnej formy małżeństwa ani więzi pokrewieństwa. Rodziną nazwana zostanie natomiast każda grupa osób, która wykazuje cechy pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

Program wspierania rodziny w mieście Przasnysz adresowany jest do :

1. Rodzin, w tym niewydolnych wychowawczo, niezaradnych życiowo.

2. Rodzin żyjących w ubóstwie, w tym dotkniętych bezrobociem.
3. Rodzin dotkniętych przemocą.
4. Dzieci i młodzieży zagrożonej niedostosowaniem społecznym.
5. Rodzin z problemem długotrwałej choroby i niepełnosprawności

IV. CELE PROGRAMU

1. CEL GŁÓWNY

Stworzenie zintegrowanego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, wspieranie rodzin dysfunkcyjnych, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej.

Cel główny jest możliwy do osiągnięcia, dzięki realizacji celów szczegółowych i zadań.

<u>Cel szczegółowy 1</u>	
Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych	

L.p	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez asystenta rodziny	- MOPS	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny
2.	Prowadzenie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, radca prawny, pracownik socjalny)	- MOPS -Ośrodek Pomocy Kryzysowej -placówki oświatowe	Liczba udzielonych porad i konsultacji, liczba osób, które skorzystały z konsultacji i poradnictwa
3.	Zabezpieczenie środków finansowych na pobyt dziecka w pieczy zastępczej	- Urząd Miasta - MOPS	Kwota przeznaczona na finansowanie

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE PRZASNYSZ

			pobytu dzieci w pieczy zastępczej
4.	Wspieranie w zaspokajaniu podstawowych potrzeb dzieci i rodzin poprzez świadczenia pieniężne i niepieniężne, w tym praca socjalna	- MOPS	Liczba rodzin objętych pomocą finansową, rzeczową i pracą socjalną
5.	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka w rodzinach przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	- MOPS - Sąd Rodzinny	Liczba rodzin objętych monitoringiem przez prac, socjalnych
6.	Pomoc rodzinom, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w stworzeniu odpowiedniego środowiska wychowawczego w celu umożliwienia powrotu dzieciom do rodzin biologicznych	- MOPS - PCPR	Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej; liczba dzieci, które powróciły do rodziny biologicznej
7.	Praca socjalna, edukacja rodziców poprzez upowszechnianie wiedzy pedagogicznej z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci oraz umiejętności wychowawczych	- MOPS -placówki oświatowe	Liczba programów; liczba uczestników
8.	Prowadzenie świetlic i klubów młodzieżowych	- MOPS - placówki oświatowe	Liczba placówek; liczba miejsc; ilość uczestników

Cel szczegółowy 2

Ograniczenie sytuacji kryzysowych w rodzinach dysfunkcyjnych

L.p	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Monitorowanie sytuacji i wspieranie rodzin przez pracowników socjalnych, asystenta rodziny i kuratora sądowego	- MOPS - Sąd Rodzinny	Liczba rodzin objętych nadzorem kuratora oraz asystenta rodziny
2.	Działanie Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania przemocy w Rodzinie oraz grup roboczych	- MOPS -Zespół Interdyscyplinarny	Liczba spotkań Zespołu

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE PRZASNYSZ

			Interdyscyplinarnego i grup roboczych
3.	Zapewnienie wsparcia asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	- MOPS	Liczba asystentów; liczba rodzin, w tym liczba dzieci w tych rodzinach
4.	Monitorowanie środowisk w których występuje uzależnienie od alkoholu, motywowanie do podjęcia terapii i monitorowanie terapii	- MOPS - MKRPA	Liczba wniosków do MKRPA; liczba osób. kóre podjęły terapię; liczba osób, które ukończyły terapię
5.	Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.	- MOPS - służba zdrowia - Sąd Rodzinny	Liczba dzieci objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi
6.	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, studiach podyplomowych, itp.	- MOPS	Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, konferencjach, studiach podyplomowych
7.	Organizowanie na terenie placówek oświatowych zajęć informacyjno – warsztatowych rozbudowujących wiedzę rodziców na temat rozwoju dziecka i młodzieży	- MOPS -placówki oświatowe	Liczba zajęć; ilość osób biorących udział

Cel szczegółowy 3

Rozwój usług i form wsparcia na rzecz rodzin.

L.p	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Wspieranie rodzin zagrożonych ubóstwem poprzez dostarczanie usług i świadczeń rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych.	- MOPS	Liczba rodzin; kwota udzielonych świadczeń

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE PRZASNYSZ

2.	Organizacja i koordynacja dożywiania dzieci i młodzieży.	- MOPS -placówki oświatowe	Liczba dzieci objętych dożywianiem
3.	Realizacja programów wsparcia finansowo – materialnego dla uczniów z rodzin dysfunkcyjnych.	- Urząd Miasta - MOPS -placówki oświatowe	Liczba realizowanych programów; liczba dzieci objętych pomocą materialną
4.	Organizowanie grup wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych.	- MOPS	Liczba grup wsparcia; liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia
5.	Organizowanie i finansowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży.	- MKRPA - MOPS	Liczba dzieci i młodzieży biorącej udział
6.	Prowadzenie działalności profilaktycznej w ramach realizowanych programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz rodziców i opiekunów	- MOPS -placówki oświatowe - MKRPA	Liczba programów; liczba uczestników

Cel szczegółowy 4

Wzbogacenie oferty edukacyjnej.

L.p	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Rozwój opieki psychologicznej i pedagogicznej w szkołach dla dzieci i młodzieży mających trudności edukacyjne i problemy adaptacyjne, będących w sytuacji kryzysowej.	- MOPS -poradnia psychologiczno-pedagogiczna -placówki oświatowe	Rodzaje ofert; ilość programów; liczba dzieci i młodzieży

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W MIEŚCIE PRZASNYSZ

2.	Wspieranie inicjatyw służących wszechstronnemu rozwojowi dzieci i młodzieży.	- MOPS -placówki oświatowe -poradnia psychologiczno-pedagogiczna	Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych
3.	Dalszy rozwój i propagowanie idei wolontariatu w szkołach.	- MOPS -placówki oświatowe	Liczba wolontariuszy; liczba dzieci, które otrzymały pomoc wolontariuszy
4.	Rozwój usług wspierających dla rodzin z niepełnosprawnymi dziećmi.	- MOPS - PCPR	Liczba rodzin i dzieci, korzystających z usług wspierających
5.	Zapewnienie miejsc w żłobkach i przedszkolach	- Urząd Miasta -placówki oświatowe	Liczba placówek; liczba miejsc

Cel szczegółowy 5

Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny, dzieci i młodzieży.

L.p	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Realizacja lokalnych programów przeciwdziałania przemocy oraz ograniczenia wszelkiego rodzaju patologii społecznych zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.	- MOPS -Zespół interdyscyplinarny -placówki oświatowe	Liczba prowadzonych Niebieskich Kart; liczba rodzin/osób doświadczających przemocy
2.	Zapewnienie tymczasowego schronienia osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, w tym ofiarom przemocy.	- MOPS	Liczba osób, którym, udzielono schronienia

Oczekiwane rezultaty:

- a) stworzenie efektywnego systemu wsparcia rodzin w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- b) poprawa funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, wymagających wsparcia i pomocy,
- c) wzmocnienie roli i funkcji rodziny,
- d) pozostawienie dzieci w miejscu zamieszkania z rodziną,
- e) konsolidacja działań różnych instytucji i organizacji, pracujących na rzecz rodziny,
- f) podniesienie i rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie w środowisku,
- g) reintegracja rodziny naturalnej

V. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorami Programu Wspierania Rodziny w Mieście Przasnysz będzie przede wszystkim Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz placówki oświatowe, Ośrodek Pomocy Kryzysowej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Komenda Powiatowa Policji, zakłady lecznicze, szczególnie Poradnia Leczenia Uzależnień, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Do realizacji Programu włączone będą również organizacje pozarządowe oraz kościoły i związki wyznaniowe.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Zadania wynikające z Programu będą finansowane:

- ze środków jednostek samorządu terytorialnego,
- ze środków budżetu Państwa (w tym rządowych programów),
- z innych środków (w tym Unii Europejskiej).

VII. MONITORING I EWALUACJA

Jednostką odpowiedzialną za wdrażanie oraz monitorowanie „Programu Wspierania Rodziny w Mieście Przasnysz na lata 2018-2020” jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Przasnyszu. Monitoring będzie polegał na zbieraniu i analizowaniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach programu, we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w jego realizację.

Dzięki ewaluacji uzyska się informacje czy osiągnięto zakładane rezultaty, czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów operacyjnych Programu.

Monitoring realizacji Programu umożliwi:

- rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy,
- ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację,
- stan zaawansowania prowadzonych działań,
- ocenę stopnia zadowolenia członków rodzin z oferowanej pomocy.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 lutego 2016r. w sprawie sprawozdań rzeczowo – finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016r. poz. 1813) sporządzane będą sprawozdania rzeczowo – finansowe z wykonywanych zadań i przekazywane Wojewodzie Mazowieckiemu w terminie do dnia 31 lipca danego roku za okres I półrocza oraz w terminie do dnia 31 stycznia roku następnego za okres od dnia 1 lipca do dnia 31 grudnia.

VII. ZAKOŃCZENIE

Opieka nad dzieckiem i rodziną jest jednym z kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Aby skutecznie zapobiegać dysfunkcji rodziny konieczne jest zaangażowanie wszystkich instytucji, które wspierają rodzinę. Najważniejszym elementem jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dla dzieci i młodzieży w taki sposób, aby zapobiegać powielaniu nieprawidłowych wzorców w przyszłości. Pozostawienie rodzin bez fachowego dla nich wsparcia i pomocy specjalistycznej może spowodować wzrost zjawiska degradacji i skutkować będzie różnorodnymi

konsekwencjami. Ważne jest, by pomoc specjalistyczna (psychologiczna, socjalna, prawna) mogła być dla rodzin ubogich bezpłatna. Tworzony system wspierania rodziny i pieczy zastępczej ma na względzie przede wszystkim dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności. Skuteczna pomoc dla rodzin w przezwyciężaniu trudności w funkcjonowaniu rodziny i wychowaniu dzieci może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie oddziaływań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe wspieranie dziecka i rodziny oraz spowoduje właściwą realizację Programu Wspierania Rodziny w Mieście Przasnysz.